

מתרגש מהקריירה החדשה

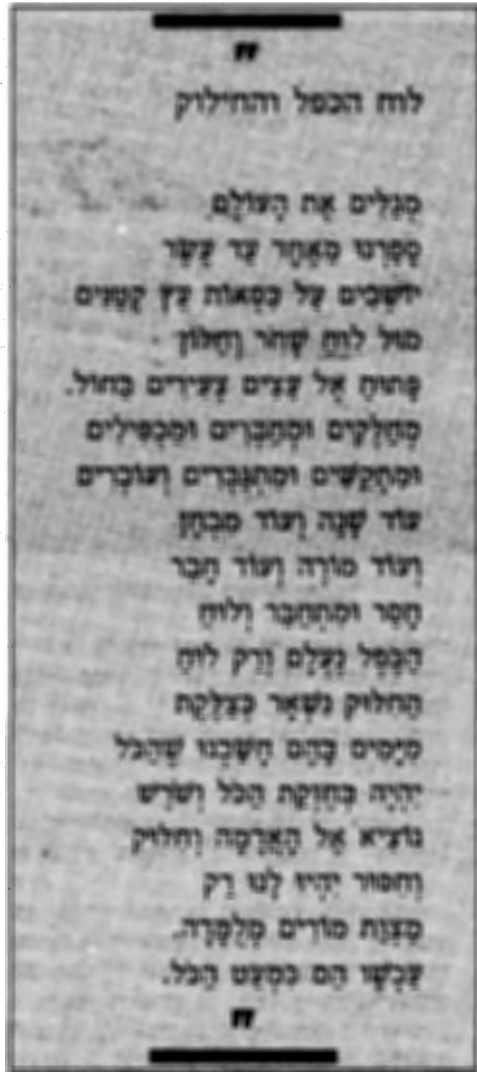
תך, כאילו יש ספק/ שאינך עוד מי שהיית" (עמ' 62) וכאילו לא די בספק הזה מוסיף המשורר ואומר: "זהרי אותי עלי לזהות".

הכאב כעברית הגבוהה, המלאה ניסיונות לה משיך את המהלך של זך, כלומר לרבר על "ההוויה שלי" כאילו היא הוויית "כל האדם" ובלשון בהירה, יפה, שקטה, הכאב הזה מגיע אלינו, בעיקר אם הוא ואב המאבד את בנו מגיע אלינו, בעיקר אם הוא מרווח על כך בצורה תמציתית ובעזרת הלא-צפוי. "ואני הולך מחדר לחדר מכבה אורות/ הולך מברז לברז וסוגר דליפות [...] אני חוזר אל הצחוק מהחדר הסמוך/ מחפש מישהו להתנצל בפניו/ ואינני מרצא" (עמ' 44).

אבל יש כמוכן הברלים בן זך ליעקבי, בעיקר משום שה"איש" של יעקבי אינו ממריא למקומות שאליהם ביקש זך להמריא. שוב ושוב בולטת אצל יעקבי התפעמותו מן ההתפעמות, אולי אפילו התי-רגשות מן הקריירה החדשה, שאחרי הקריירה ההיא: "אז אתה יודע כי/ הכאב הוא כאב/ האמת היא אמת/ השקר הוא שקר/ האהבה היא אהבה/ וכל השאר הוא פרשנות".

הכי חזק בשורות הללו המסיימות את הספר הוא הידע המשוררי של כותבן, האמונה הגדולה בכוחו להפוך את המלים לשיר. זך ככלות הכל הוא מורה לא רע, ויעקובי אכן נאמן למה שנקרא הזרם הזכי-סטי.

שם הספר הזה ("מקום קרוב") קרוב ברוחו לכתב העת "מקורב", לספר המסות "בין חברים", ולשם ספרו האחרון של זך "כיוון שאני בסביבה". נופיו הרחוקים מוכיחים שוב שאפשר להיות בבית בכל מקום, ובלבר שמתרפקים על הנתון להתרפקות. יש בספר הרבה מאוד שירי גוף. הרובדבן פורח באביב, מסופר בשיר אחד, אבל עונות השנה אינן בריוק עונות ישראליות. זה כמוכן לא נורא. אני מניח שיעקבי שונה מאוד מהפאלאציסטים האחרים. הרי הם, אחרי ארוחה טובה במלון כלשהו בבוסטון נגית, אחרי התרמה טובה למגבית, או ביקור במסעדה טובה בסטרסבורג אחרי מפגש חשוב של הפרלמנט האירופי, אומרים בווראי: "חתיכת ארוחה תקענו", או משהו כזה על יהודה ושומרון וגבולות ביטחון, ואילו יעקבי כותב "יש קסם במחשבות צפות באר / בלילות ארוכים בסתיו הצפוני. / באגמי היכרון הגדולים / שטות הודמ ניות שהוחמצו, / כמו ספינות הוויקינגים הנטור שות ליד המעגן" (עמ' 35).

יעקבי לעשות את זה, והיה מוטב כמוכן אילו ויתר על החגיגות הזאת של העברית: "הגשם מחזירני אל הזמן/ וחום גופך מדיעני את המקום. / לא ידעתי/ עד כמה יכול/ חלום להפריד" (עמ' 50). או: "שדרת ברושים מאובקים/ מסתירה את שדה המצבות./ האנשים האוחזים בי, מה להם/ ולאיש שהם אוחזים בו". ותיכף אחר כך בוקעת תחושת הזרות בין האני להוא שב"אני": "אני נתבע לזהר

"ביבי ביבי אל תבכה כי אתה בחוד יפה" (וכו.). שירים אינם טקסטים רציונליים במלוא מובן המ' לה, ואין סיבה לסיימם. שירים הם שוטטות, הדומה קצת להליכה לילית ליד מעיינות רותחים, או בר רות טסיגה טובעניים. המשורר מגלה מחדש את מה שהילד בן השלוש ישכח עוד מעט: שהכל מתבטל או מתקיים.

המלים הן רוגמה לאופן הזה שהכל בא לידי קיום או ביטול הקיום. "ומותר האדם מן הבהמה - אין" (קהלת ג', י"ט): מהו אין, שהוא מרבר והיא אינה מדברת". וכמו שאומר המורש היפה הזה, האין איננו רק אופציה לשונית. נטו להגיד "מוחת" בשקט, לעצמכם, לבר בחור, ותיווכחו כמה לא רציונלית הלשון. על כן שיר אינו יכול להיגמד כמו נאום, ומכתב ממסע בצפון מסצ'וסטס אינו דומה לשיר הנכתב בגלל זיכרון מהבהב מצפון מדינת מסצ'וסטס.

אבל הספר מוכיח את עצמו כהכרעה נכונה ברך החיים של יעקבי. האם יכול היה להקדים ולכ' טוב את השירים היותר מוצלחים שלו, הנמצאים בספר הזה ידשבי הארמון (palazzisti) כינה המשורר רד ובמאי הקולנוע פייר פאולו פאזוליני את המע' מד הפוליטי, עוד לפני שהחלוקה בין בני אדם רגילים למעמד הזה ובעלי בריתו (מעמד הכולל כמוכן יותר מקהילה מצומצמת טכני הפרלמנט) תפסה מקום חשוב כל כך במדעי החברה. יש להם שפה מיוחדת, ביוקורטית, נקייה - אם יש להם משכתב עברי טוב או חינוך טוב.

לגד יעקבי יש עברית טובה, אבל לא איכות העברית עושה את שפת הפאלאציסטים שלנו למשממה. מה שמקשה על הפאלאציסטים להיות משורר הוא הטקסט שאינו נחרת בזיכרון. אין בעב' רית "של הארמון" אפילו ניסיון ועזר ביותר להתק' רב לעילגות שהשפה מתחייבת בה כשהיא מתקרבת אל המקומות שאינה יכולה לחזור אליהם.

השירה, באמצעות הלשון, חודרת להוויה שכל כולה לשונית. כמו אצבעות מלוכלכות הלשון נוג' עת בגוף ומגששת היכן הגוף נגמר ואיפה מתחיל מה שאיננו הגוף, כלומר גוף אחר, או עץ, או אויב, או קורבן.

וגד יעקבי? בדרך כלל הוא מתקשה להבחין בין עברית של חג לעברית של שירה. וכמה גדול המרחק בין העברית של חג, אולי נקרא לה עברית של פרומריה, לעברית של שירה. לפעמים מצליח

מקום קרוב

נד יעקבי. הוצאת הקיבוץ המאוחד, 64 עמ' / 36.90 שקלים

יצחק לאור

בחזנה מסוימת צדק גד יעקבי בבחירת מקר מות העבודה שלו. קודם היה חבר כנסת במשך כמה קדנציות. רפ"י, מעד, העבודה. אחר כך היה גם שר, נץ, יונק, יונה. ושוב היה חבר כנסת, רפ"י, נץ, מעד, יונק, עבודה, יונה. ושוב היה שר ואחר כך שגריר בארם.

משמיצה כמעט הכל, וצבר - או איך הם עושים את זה במשרות הללו של ה-class politique - פנטיה של ממש, הוא יכול לכתוב שירים על מקומות שראה במסעותיו מטעם מדינת ישראל המרוספת, פעם מגבית ופעם דיפלומטיה ופעם שר כלכלה ופעם שר תחבורה. במלים אחרות, חיים טובים תחילה, ועצב פיוטי בעברית משכילית רק אחר כך. זה כמוכן הסדר הנכון, והואו היה למשוררי ישראל המקצוענים לא אחת על מר גורלם הכלכלי ללמוד מגד יעקבי. למה אני לא הלכתי קודם לעבוד במקומות שהוא הלך לעבוד?

וכל אותן שנים הכרנו גם את כתיבתו הפובלי-ציסטית. נרמה לי ש"שינוע" היא מלה שיעקבי הגה או יום. בדרך כלל ראתה הפובליציסטיקה הזאת אור בהוצאות ספרים שמנות. כמה רחוקים הימים הללו. האם נתגעגע אליהם אי פעם וכולם יכולנו לדעת שבתוך הטקסטים החציריים ההם הסתתר משורר? על האגם הקפוא מהלך הנוצרי/ סוף סוף על מים מוצקים. גם לו/ סיפור הכינרת נשמע תמיד בלתי הגיוני" (עמ' 33).

זה אשר להומור, המחליף אצל יעקבי את החי רוד שהביקורת האנגלו-רסקסית ביקשה מן השירה. וזו איננה הבעיה היחידה בהסכה המקצועית שיעק' בי מתחבט בה. הגה כך מסתיים השיר "ונציה": "צילילי ויואלרי בכנסייה ליד גשר האנחות/ הוד' פים כרוח ים את ריחות הרקב/ מפני היזפי שניצחוד נו הוא מחלט" (עמ' 36).

נגסח את הבעיה נאומים כתובים היטב, כמו מאמרים פובליציסטיים, צריך בוודאי לסיימם באר' פן הגיוני ("הצביעו א", או "הגידו כן לזקן", או